

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Сучасна українська мова та культура мовлення»

Дисципліна № BB2.1.10

III семестр

Кількість кредитів ECTS – 3 кредити

I. Основна мета засвоєння курсу – формування в студентів мовленнєвої майстерності, комунікативної компетентності, усвідомлення ними системності української мови, розкриття особливості її функціонування як державної та як засобу спілкування та пізнання.

II. Місце навчальної дисципліни в програмі підготовки фахівців даного напрямку підготовки (спеціальності).

Дисципліна «Сучасна українська мова та культура мовлення» дозволяє набути студентам додаткових фахових компетенцій при опануванні циклу дисциплін професійної підготовки.

III. Завдання дисципліни:

- забезпечити студентів – майбутніх фахівців – володінням орфоепічними, орфографічними, лексичними, словотвірними, граматичними, пунктуаційними та стилістичними нормами сучасної української літературної мови;
- сформувані навички комунікативно виправданого використання засобів мови у мовленні;
- поглиблення умінь працювати з науковою літературою.

IV. Основні знання та уміння, яких набуває студент після опанування даної дисципліни.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- фонемний і звуковий склад української мови;
- класифікацію звуків;
- фонетичні явища у потоці мовлення;
- чергування звуків;
- правила наголошення слів;
- правила складоподілу;
- співвідношення між звуками і буквами;
- орфографічні правила;
- знати про слово як номінативну мовну одиницю, його значення;
- явища синонімії, омонімії, антонімії, паронімії;
- склад лексики сучасної української літературної мови з погляду походження та стилістичного вживання, активну й пасивну лексику;
- фразеологічні одиниці;
- морфемну будову слова, типи морфем;
- способи і засоби творення слів в українській мові;
- частини мови, принципи їх виділення, перехід слів із однієї частини мови в іншу;
- типи словосполучень;
- типи речень;

уміти:

- розрізняти мовні норми різних рівнів;
- диференціювати мовні стилі;
- визначати і характеризувати фонетичні явища української літературної мови;
- групувати слова за спільними фонетичними явищами;
- дотримуватися закономірностей чергування фонем та звуків у мовленні;

- визначати звуко-буквений склад слів, звуко-буквене співвідношення у словах;
- користуватися фонетичною транскрипцією;
- орфоепічно правильно вимовляти голосні й приголосні звуки та звукосполучення, правильно наголошувати слова;
- добирати ілюстративний матеріал до певних орфоепічних норм;
- володіти орфоепічними нормами у щоденному мовленні;
- ділити слова на склади, правильно переносити їх з рядка в рядок;
- грамотно писати, обґрунтовувати написання орфографічними, пунктуаційними правилами та правилами літературної вимови;
- пояснювати лексичне значення слів;
- групувати слова за семантичними відношеннями, за походженням, за стилістичним вживанням та активністю використання;
- будувати синонімічні ряди, антонімічні пари;
- диференціювати пряме й переносне значення слів;
- визначати фразеологізми, розкривати їх значення, доречно використовувати в мовленні;
- визначати морфемний склад слова;
- з'ясовувати значення морфем, типи морфем;
- визначати спосіб і засіб словотвору в словах;
- будувати словотвірні ланцюжки, словотвірні гнізда;
- виконувати словотвірний аналіз слів;
- визначати граматичні значення слів, різних частин мови (у співвідношенні з лексичним) і мовні засоби вираження їх;
- змінювати слова відповідно до належності їх до частин мови, дотримуватися морфологічних норм, забезпечуючи правильність як вияв культури мовлення;
- добирати певні граматичні форми, відповідно до мовної ситуації;
- визначати граматичні значення слів різних частин мови;
- представляти повні граматичні парадигми частин мови;
- правильно вживати відмінкові форми частин мови в тексті;
- визначати функцію службових слів у мовленні, мету вживання їх;
- визначати диференціальні ознаки службових слів кожної групи;
- виконувати повний морфологічний аналіз частин мови;
- виділяти словосполучення з тексту;
- визначати тип підрядного зв'язку у словосполученні;
- будувати зв'язні текст з опорними словосполученнями;
- визначати головні та другорядні члени речення, морфологічне вираження їх;
- складати прості двоскладні та односкладні речення (повні й неповні), слова-речення, стилістично правильно їх вживати;
- встановлювати засоби ускладнення простого речення, ставити розділові знаки при них;
- аналізувати та самостійно будувати складні дво- та багатокomпонентні речення;
- складати тексти різних типів;
- користуватися словниками, довідниками, науковою літературою та допоміжною, що забезпечує засвоєння відповідних знань з різних розділів мовознавства:
  - фонетики;
  - орфоепії;
  - графіки;
  - орфографії;
  - лексикології;
  - граматики;
  - стилістики.

V. Короткий зміст дисципліни

Тема 1. Вступ. Фонетика і фонологія, орфоепія української мови. Правила літературної вимови

Тема 2. Графіка і орфографія української мови. Історія українського письма.

Тема 3. Лексикологія, фразеологія, лексикографія. Робота з найновішими словниками.

Тема 4. Морфеміка і словотвір. Фахові терміни, способи їх творення, особливості правопису.

Тема 5. Граматика (вступ). Морфологія (вступ). Принципи виділення частин мови.

Тема 6. Частини мови. Особливості граматичної категорії іменних частин мови. Дієслівні форми з погляду культури мови.

Тема 7. Синтаксис. Типи словосполучень і речень. Складні випадки узгодження і керування. Односкладні і ускладнені речення в науковому стилі.

VI. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання курсу

Кафедра української мови та методики навчання факультету педагогіки та психології:
доцент *Віра Андріївна Топіха*.

Обсяг навчального навантаження та термін викладання курсу

На вивчення дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ECTS), з яких аудиторних – 34 год.: лекційних – 14 год., семінарських – 20 год.; самостійна робота – 56 год.

Дисципліна викладається у III семестрі.

VII. Основні інформаційні джерела до вивчення дисципліни

1. Бевзенко С.П. та ін. сучасна українська мова. Синтаксис: Навч. посіб. / С.П. Бевзенко, Л.П. Литвин, Г.В. Семеренко. – К.: Вища школа, 2005.
2. Доленко М.Т., Дацюк І.І., Кващук А.Г. Сучасна українська мова. – К.: Вища школа, 1987.
3. Шкуратяна Н.Г., Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова. – К.: Вища шк., 2007.
4. Українська мова. Ч.1, Ч.2 / За ред.П.С.Дудика. – К. Вища школа, 1993.
5. Словник української мови в 11-и томах. – К.: Наукова думка, 1971-1980.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови. – К.: Перун, 2001.

VIII. Метод навчання

Лекція, семінар.

IX. Система оцінювання:

Поточний контроль: оцінювання виступів на практичних заняттях, перевірка і оцінювання самостійної роботи, оцінювання 2-х модульних контрольних робіт, виконання вправ і залікових робіт.

Підсумковий контроль: залік.

X. Реєстрація на навчальну дисципліну: в деканаті